

Witamy!

Krypta i grobowce cesarzy w Katedrze Spireńskiej

www.dom-zu-speyer.de

Drodzy Goście !

Zeszliście właśnie do krypty Katedry Spireńskiej, będącej jednym z najpiękniejszych i największych podziemnych kościołów świata. Według poety Reinholda Schneidera jest ona „najznakomitszą budowlą na niemieckiej ziemi”. Harmonia jej wymiarów i klarowny podział czynią z niej przestrzeń odzwierciedlającą boski porządek. Budowniczkowie tej krypty chcieli przez to wyrazić, że tu oto mamy do czynienia z miejscem sakralnym i bliską obecnością Boga. Będzie to powodem naszej radości, jeśli Państwo dadzą się ogarnąć atmosferze tego niezwykłego miejsca i zatrzymają się na chwilę, aby spróbować rozmowy z Bogiem.

Kapituła Katedry Spireńskiej

I. Krypta Katedry Spireńskiej

Krypta Katedry w Spirze **jest największą romańską kryptą halową** na świecie. Krypta jest szeroka na 35 i długa na 46 metrów. Wysokość sklepień wynosi 7 metrów i jest imponująca jak na kościół podziemny. Krypta składa się z czterech pomieszczeń, które są położone pod prezbiterium, skrzyżowaniem naw i transeptem Katedry. Pośrodku, pod skrzyżowaniem naw, leży kwadratowe pomieszczenie, podzielone na trzy pola sklepienia. Liczba trzy symbolizuje tu Trójcę Świętą. Na stropie łuki z ułożonych na przemian bloków z żółtego i czerwonego piaskowca akcentują ten podział. Na północ i na południe od tego centralnego pomieszczenia rozciągają się ramiona boczne krypty, powtarzające podział na dziewięć kwadratowych pól. Potężne kolumny i grube ściany zewnętrzne podtrzymują ogromną masę położonych wyżej murów i sklepień. Od wschodu, pod chórem Katedry, do krypty przyłączone jest kolejne ramię, kończące się półkolistą apsydą. **To najstarsza część Katedry**, to tu rozpoczęła się jej budowa.

II. Wystrój krypty katedralnej

Co to jest krypta?

Słowo „krypta” wywodzi się z języka greckiego i oznacza coś „ukrytego”. Od niego pochodzi także niemieckie słowo „Gruft” (= grobowiec). Poprzedniczkami krypt były wczesnochrześcijańskie, podziemne nekropolie za murami starożytnego Rzymu. Nad niektórymi spośród nich wzniesiono później kościoły – na przykład bazylikę św. Piotra w Rzymie nad grobem św. Piotra Apostoła. Gmachy kościołów sytuowano przy tym tak, że ołtarze znajdowały się dokładnie nad grobami świętych. To właśnie pragnienie, aby być jak najbliżej świętych i móc czcić ich, doprowadziło do powstania typu konstrukcji zwanego kryptą, czyli podziemnej kondygnacji pod prezbiterium z grobem świętego w centrum. Czy również cesarze-fundatorzy przewidywali nabycie szczególnych relikwii do krypty Katedry Spireńskiej, pozostaje tajemnicą. W każdym razie nie kryje ona grobu żadnego świętego.

Krypta była od początku pomyślana jako miejsce sprawowania nabożeństw czyli kościoł. W średniowieczu pracowało w Katedrze ponad 70 duchownych. Wielu z nich było kapłanami i miało obowiązek sprawowania codziennej mszy świętej. Tak więc w samej tylko krypcie katedralnej znajdowało się siedem ołtarzy: ołtarz główny **1** w ramieniu wschodnim i po trzy ołtarze w ramionach bocznych **2** - **7**. Do dzisiaj przy szczególnych okazjach sprawowane są nabożeństwa przy głównym ołtarzu krypty. Na szczególną uwagę zasługuje znajdująca się pod chórem chrzcielnica. Została ona wykonana z jednego bloku skalnego **8**, a cztery boki jej kwadratowego rzutu poziomego są półkolistą poszerzone. Przypuszczalnie jest to najstarsza romańska chrzcielnica na północ od Alp. W apsydzie krypty można zobaczyć postaci dwóch strażników grobu **9**, które Hans Syefer stworzył pierwotnie dla „Świętego Grobu” około roku 1508. Oprócz wyposażenia liturgicznego w krypcie znajdują się szereg grobów i przedstawienia rzeźbiarskie. Na szczególną uwagę zasługują przede wszystkim romańskie lwy **10**, które znaleziono w pobliżu Katedry, co wskazywałoby na to, że dawniej znajdowały się one na zewnątrz. Na to, że dzisiejsza Katedra zajęła miejsce starszego kościoła, wskazują palmetowy relief **11**, który prawdopodobnie został przejęty jako spolum z poprzedniej budowli, oraz grobowiec zbiorowy **12** w skrajnej wschodniej części, w którym umieszczono szczątki znalezione podczas budowy Katedry.

III. Przedsionek **krypty**

Idąc w kierunku zachodnim ze znajdującej się pod skrzyżowaniem naw Katedry części krypty i przechodząc przez wielką bramę z kutego żelaza dochodzi się do grobowców cesarzy i królów. Najpierw wchodzi się do przedsionka krypty. Tu pierwsze spojrzenie zwiedzającego trafia na płytę z grobowca Rudolfa Habsburga ¹³ umieszczoną na czołowej ścianie apsydy. Grobowiec został wykonany już za jego życia i ukazuje stojącego na lwie, symbolu władzy, króla z jego insygniami, koroną, berłem i jabłkiem. Twarz ukazuje charakterystyczny dla Habsburgów nos i jest naczyniona wiekiem i troskami władcy. W średniowieczu ten sposób wiernego, zgodnego z rzeczywistością przedstawiania postaci należał do rzadkości. Z reguły przedstawiano panujących w kwiecie wieku i bez ich osobistych znaków szczególnych. Dlatego to **realistyczne przedstawienie postaci** jest wyjątkowym rzeźbiarskim obrazem średniowiecznego władcy. Na ścianach bocznych przedsionka krypty znajdują się dwie gotyckie płaskorzeźby ¹⁴ przedstawiające pochowanych w Katedrze cesarzy i królów. Powstały one około roku 1480.

IV. Grobowce **cesarzy**

Udających się dalej do grobowców prosimy o zachowanie **należnej zmarłym powagi**. Z przedsionka dostajemy się dwoma biegami schodów do grobów cesarzy i królów. Przejście to zostało udostępnione dopiero na początku XX wieku. Poprzednio groby były przez całe stulecia niewidoczne. Zmarli władcy byli bowiem pierwotnie chowani pod płytami posadzki na wschodnim końcu nawy głównej. Później powstały nad ich grobami wielkie schody prowadzące do chóru królewskiego. Część grobów została zniszczona w czasie wojny Francji z Ligą Augsburską o Palatynat w roku 1689, ale większa część grobowców cesarskich pozostała nieodkryta. Otwarto je w roku 1900. Wyjęto z nich wówczas przedmioty złożone razem ze zmarłymi i urządzono dzisiejszą kryptę. Groby znajdują się dokładnie na końcu środkowej nawy średniowiecznej Katedry. Dziś można to jeszcze rozpoznać po obu bazach kolumn ¹⁵ z prawej i lewej strony, które należą do dwóch kolumn kościoła położonego powyżej. Władcy spoczywają zatem dokładnie na progu między „ziemską” nawą środkową i „sakralnym” skrzyżowaniem naw, czyli także na progu między życiem ku śmierci i życiem wiecznym.

Skarbiec katedralny

Skarbiec katedralny w Muzeum Historycznym Palatynatu zawiera przedmioty wydobyte z grobowców pochowanych w Katedrze Spireńskiej władców. Można tu zobaczyć korony grobowe i resztki szat, które zostały przebadane w ramach specjalnego projektu naukowego. Ponadto w skarbcu znajdują się cenne sprzęty liturgiczne, jak kielichy i stroje. Środki użyte do budowy katedry i jej widok w różnych okresach historycznych pokazuje dalsza część wystawy, która jest skierowana szczególnie do dzieci. Muzeum Historyczne Palatynatu jest oddalone o tylko pięć minut spacerem od Katedry.

www.museum.speyer.de

Od samego początku Katedra miała być miejscem ostatniego spoczynku cesarza Konrada II i jego małżonki. Z czasem okazało się, że także wszyscy kolejni władcy z dynastii salickiej wybierali ją na miejsce swojego pochówku. Najpóźniej od czasu pogrzebu pierwszego niesalickiego władcy Katedra stała się pomnikiem i świadectwem ciągłości królestwa i cesarstwa. Po dynastii salickiej przez 200 lat na miejsce pochówku wybierały Katedrę w Spirze także pokolenia panujących z rodów Staufów, Habsburgów i Nassau i uczyniły z niej **kościół grzebalny Rzeszy**. W rezultacie w Katedrze Spireńskiej znalazł się zespół grobowców najważniejszych niemieckich królów i cesarzy – porównywalny z nekropoliami królów francuskich w St. Denis pod Paryżem, królów hiszpańskich w Escorial pod Madrytem i Opactwem Westminsterskim w Londynie.

16 Cesarz Konrad II, † 4.6.1039, pierwszy salicki cesarz; rozpoczął budowę Katedry. Został pochowany w czasie budowy i dlatego jego sarkofag zabezpieczono trzema żelaznymi taśmami.

17 Cesarzowa Gizela, † 15.2.1043, uchodziła za piękną i mądrą, była ważną doradczynią swojego męża Konrada.

18 Cesarzowa Berta, † 27.12.1087, żona Henryka IV, która dochowała mu wierności, chociaż on wcześniej chciał rozwodu.

19 Cesarz Henryk III, † 5.10.1056, wspierał Katedrę i wyposażał ją w cenne relikwie; nie dożył jednak jej poświęcenia.

20 Cesarz Henryk IV, † 7.8.1106, spierał się z papieżem i poszedł do Canossy. Jako dziecko przeżył poświęcenie Katedry w roku 1061. 20 lat później przebudował Katedrę prawie całkowicie i nadał budowli jej dzisiejszą postać.

21 Cesarz Henryk V, † 23.5.1125, zdetronizował ojca. Był ostatnim przedstawicielem dynastii salickiej.

22 Król Filip Szwabski, † 21.6.1208, syn cesarza Fryderyka I (Barbarossy) z dynastii staufickiej; padł ofiarą zamachu.

23 Cesarzowa Beatrycze, † 15.11.1184, żona Barbarossy, pochowana z jej małą córeczką Agnieszką.

24 Księżniczka Agnieszka, † 8.10.1184. Środkowy grób był prawdopodobnie zarezerwowany dla Barbarossy, który jednak utonął w roku 1190 w czasie trzeciej krucjaty i nie został pochowany w Spirze.

25 Król Rudolf I Habsburg, † 15.7.1291, zapoczątkował nowy rozkwit królestwa i jednocześnie zapoczątkował habsburską linię władców.

26 Król Albrecht I Habsburg, † 1.5.1308, syn Rudolfa I Habsburga; został zamordowany przez bratanka.

27 Król Adolf z Nassau, † 2.7.1298, poległ w walce z Albrechtem I Habsburgiem podczas bitwy pod Göllheim w Palatynacie.

28 Biskupi spireńscy z XI, XII i XIII wieku.

29 Biskup Konrad III von Scharfenberg, † 24.3.1224, kanclerz Cesarstwa Rzymskiego, świadek zamordowania Filipa Szwabskiego.

30 Przedmioty i szczątki wydobyte ze zniszczonych wcześniej grobów.

31 Biskup Reginbald II von Dillingen, † 13.10.1039, uważany za budowniczego Katedry i czczony jako błogosławiony.

Na zakończenie Państwa wizyty w krypcie z grobami cesarzy prosimy o chwilę ciszy

i modlitwę za odpowiedzialnych za dzisiejszą politykę i sprawy społeczne oraz o pokój na świecie.

*Wszechmogący, wieczny Boże, w Twoim ręku są ludzkie serca i od Ciebie pochodzą prawa wszystkich ludów. Wejrzyj łaskawie na tych, którzy nami rządzą. Spraw, aby na całym świecie zapanowały trwałe pokój i pomyślność narodów, a wiara wszędzie cieszyła się wolnością.
O to prosimy Ciebie przez naszego Pana Jezusa Chrystusa.*

Amen.

(modlitwa mszalna)

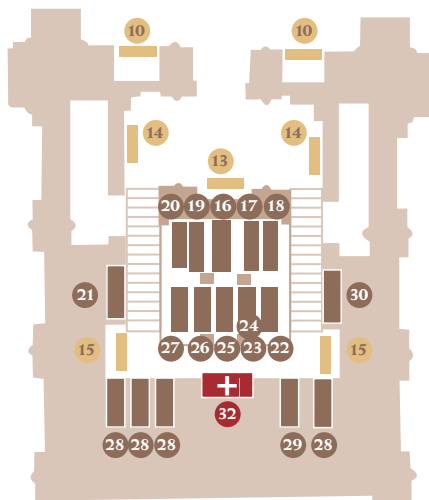
Krypta

Plan

- Ołtarz
- Grobowiec
- Rzeźba, płaskorzeźba
- Rzut poziomy, chrzcielnica

Ołtarze

- 1** Ołtarz główny Najświętszej Marii Panny, Matki Boskiej Bolesnej i św. Michała
- 2** Ołtarz św. Gawła
- 3** Ołtarz świętych apostołów Macieja i Mateusza
- 4** Ołtarz świętych apostołów Szymona i Judy Tadeusza

- 5** Ołtarz świętych apostołów Piotra i Bartłomieja
- 6** Ołtarz świętych apostołów Filipa i Jakuba
- 7** Ołtarz świętych apostołów Andrzeja i Tomasza
- 32** Ołtarz świętych męczenników Felicjana i Justyna

1000 lat i ciąg dalszy

Katedralną kryptę poświęcono w roku 1041. Państwa opłaty za wstęp do krypty wspierają zachowanie tego prawie tysiącletniego obiektu. Dziękujemy za to serdecznie.

Historia Katedry toczy się dalej. Odwiedzając ją, stali się Państwo częścią tej historii. Mamy nadzieję, że opowiedzą Państwo innym o tym, co Państwo przeżyli i czego dowiedzieli się w Katedrze Spireńskiej. Z wielką radością powitamy tu w przyszłości także Państwa dzieci i wnuki.

www.dom-zu-speyer.de

Wydawca

Kapituła Katedry Spireńskiej
Kustosz Katedry

Zdjęcia

Str. 1-5

GDKE – Landesmuseum Mainz, Ursula Rudischer

Str. 6+7

Renate Deckers-Matzko, Heidelberg

Str. 8

Historisches Museum der Pfalz, Hans-Georg Merkel

Str. 9

Friedrich Eschwey, Schömborg

Prawa do wszystkich zdjęć © Kapituła Katedry
Spireńskiej

Layout

forte Kommunikation und Consulting GmbH
www.forte-kommunikation.de

Wydanie

polskie, DS-15-1526/2

Aplikacja Android

Aplikacja iOS

